

2026-01-0723

Na podlagi prvega odstavka 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE) Vlada Republike Slovenije izdaja

Odlok o razglasitvi Kartuzije Pleterje za kulturni spomenik državnega pomena

1. člen
(vsebina)

(1) Za kulturni spomenik državnega pomena se razglasi enota dediščine: Pleterje – Kartuzija Pleterje, EID 1-00528.

(2) Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev enot dediščine iz prejšnjega odstavka za spomenik državnega pomena (v nadaljnjem besedilu: spomenik), varovane sestavine spomenika, obseg spomenika, vplivno območje, varstveni režim spomenika in varstveni režim vplivnega območja so določeni v Prilogi, ki je sestavni del tega odloka.

(3) Izvirnike načrtov, na katerih so prikazane meje spomenika in njegovega vplivnega območja, hranita ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino, in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod).

2. člen
(dostopnost spomenika)

(1) Lastnik, posestnik in upravljavec spomenika sorazmerno s svojimi zmožnostmi omogočijo predstavljanje in dostopnost spomenika javnosti. Javni dostop ne sme ogrozati varovanih sestavin spomenika.

(2) Dodatne zahteve glede zagotavljanja javne dostopnosti spomenika so določene v Prilogi.

3. člen
(kulturnovarstveno soglasje)

Za vse posege v spomenik in za posege v njegovo vplivno območje je treba predhodno izpolniti kulturnovarstvene pogoje in pridobiti kulturnovarstveno soglasje zavoda, razen če zakona, ki urejata varstvo kulturne dediščine in graditev objektov, ne določata drugače.

4. člen
(označitev spomenika)

Spomenik se označi s predpisano oznako v skladu s predpisom, ki ureja označevanje kulturnih spomenikov, tako da ta ne krni zgodovinske podobe ali posameznih delov spomenika. Mikrolokacijo oznak določita v soglasju zavod in lastnik ali upravljavec spomenika.

5. člen
(nadzor)

Izvajanje tega odloka nadzira inšpektorat, pristojen za kulturno dediščino.

6. člen
(zaznambe v zemljiški knjigi)

V skladu s tretjim odstavkom 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE) se v zemljiški knjigi po uradni dolžnosti zaznamuje status kulturnega spomenika na nepremičninah, navedenih v Prilogi v razdelku Obseg spomenika.

KONČNA DOLOČBA

7. člen
(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00704-86/2026

Ljubljana, dne 12. marca 2026

EVA 2026-3340-0006

Vlada Republike Slovenije
Klemen Boštjančič
podpredsednik

Identifikacija spomenika: Pleterje – Kartuzijanski samostan, EID 1-00528

Obseg razglasitve: posamezni spomenik

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik:

- kartuzija leži na izbrani legi v skriti dolini Globoškega potoka ob vznožju Gorjancev, kar se sklada z redovnimi pravili, veljavnimi od 12. stoletja;
- kartuzija združuje del srednjeveške kartuzije in novo, še delujočo kartuzijo, zgrajeno med letoma 1899 in 1904;
- gotska cerkev iz zgodnjega 15. stoletja z dolgo in v celoti obokano prostornino preiščanih proporcev je značilen uveljavljen arhitekturni tip redovne cerkve iz obdobja ustanovitve reda leta 1084. Zglede za takšno zasnovo je mogoče najti predvsem v slovaški arhitekturi 14. stoletja, stilno povezani s Prago in Dunajem, ter v Žižah. Velja za najbolje ohranjeno srednjeveško cerkev tega reda v Evropi, saj je ohranila vse pglavitne sestavine v originalni obliki in gradivih, vključno s pregrado sredi cerkve (t. i. letner) in kamnoseškimi detajli;
- stara kartuzija je edinstven dokument časa, ki priča o gradbenih, kamnoseških, konstrukcijskih in drugih tehnikah srednjeveških graditeljev, ki jih je delavniško mogoče povezati z drugimi pomembnimi stavbami zgodnjega 15. stoletja v Sloveniji, zlasti z župnijsko cerkvijo v Kranju in nekdanjo opatijsko cerkvijo v Celju;
- kartuzijo je leta 1407 ustanovil najpomembnejši predstavnik plemiške rodbine Celjskih, Herman II., ta je bil nato v njej tudi pokopan. V evropsko politično zgodovino se je zapisal v povezavi s tedanjim nemško-rimskim cesarjem in zetom Sigismundom Luksemburškim, ki si je že tedaj prizadeval za enotno Evropo;
- nova kartuzija je v zgodnjem 20. stoletju nastala kot azil za pregnane menihe iz matične dežele reda, Francije, ki so s seboj prinesli tudi številne materialne ostaline, pričevanja, knjige in umetnine nekaterih ukinjenih francoskih kartuzij. Zasnova kartuzije strogo sledi redovnim pravilom in vsebuje vse prvine, značilne za kartuzijanski red, posebnost je le njena velikost, saj je zaradi takratnih redovnih potreb nastala kot dvojna kartuzija;
- načrte za novo kartuzijo je izdelal francoski arhitekt Jean-François Pichat, ta je pri snovanju upošteval pravila reda, ki temeljijo na preprostosti bivalnega okolja, samoti in tišini, kar menihom omogoča življenje v iskanju duhovnega sožitja v skupnosti samotarjev;
- pleterska kartuzija je najmlajša med štirimi slovenskimi kartuzijami in edina še delujoča. Kartuzijanski menihi živijo po točno določenih urnikih v samostanu v molitvi (liturgija in meditacija) in delu (študij in ročno delo). Liturgično petje, zlasti gregorijanski koral, je posebno izrazno sredstvo kartuzijanskega meniha;
- kartuzija z okolico je arhitekturno in krajinsko zasnovana tako, da menihom omogoča specifično samozadostno kulturo bivanja pred bogom, v osami in v skupnosti.

Varovane sestavine spomenika:

PROSTORSKA POJAVNOST: lokacija; prostorska celovitost; vedute (zlasti varovani pogledi s severozahodne smeri);

PROSTORSKA ZASNOVA: zasnova celotnega prostora (gotska cerkev sv. Trojice, nadstropna zakristija ter ostanki križnega hodnika z delom kapitelskega trakta in refektorija; nova kartuzija, ki obsega vhodno poslopje s častnim dvoriščem, okoli katerega so razvrščena poslopja za brate laike, ter nova redovna cerkev z malim križnim hodnikom, kapitelsko dvorano, zakristijo in velikim križnim hodnikom, okoli katerega so razvrščene celice, hišice z vrtom, namenjene menihom. Do samostana vodi drevored, posestvo obdaja obzidje, znotraj katerega so še tri gospodarska poslopja, sadovnjaki in genska banka jablan ter hrušk); grajene in druge prvine; naravne prvine;

VRTNOARHITEKTURNA ZASNOVA: zasnova in kompozicija (historična zasnova odprtih površin znotraj obzidja kot celota z drevoredom pred vhodom in njeni posamezni deli: notranji vrtovi, častno dvorišče z vodnjakom, pokopališče, kmetijske in gozdne površine);

ARHITEKTURNE PRVINE: tlorisni gabarit; višinski gabarit; konstrukcijska zasnova; fasada; arhitekturni členi (zlasti v stari cerkvi in zakristiji obočni sistem s kamnoseškimi detajli, gotska krogovičja oken, ometi na zunanjščini); likovne prvine; fasadni detajli; strešna konstrukcija; oblika in naklon strešin; kritina; arhitekturne, likovne, funkcionalne prvine strehe;

VRTNOARHITEKTURNE PRVINE: drevnina in druge rastline; grajene in druge prvine;

STAVBNO POHIŠTVO: vrata; okna (z zasteklitvijo in vitraji);

GRADIVA: ometi, kamnite strukture, leseni deli, opeka, steklene površine;

FUNKCIONALNA ZASNOVA: namembnost; razporeditev prostorov;

OBLIKOVANOST NOTRANJŠČINE: reprezentančni prostori; komunikacije; arhitekturne, likovne in druge prvine notranjščine; notranja oprema (oltarne menze in oltarni nastavki, lesene stenske obloge, leseni podi, štirje leseni svečniki, lesen letner s kornimi klopami in bralni pult v novi cerkvi; štiri ovalne slike kartuzijanskih svetnikov v kapiteljski dvorani; pohištvo knjižnice);

DRUGO; sistem odvodnjavanja.

Obseg spomenika:

– parcele *320, *418, *419, 1854/1, 1854/2, 1855/1, 1855/2, 1855/3, 1855/4, 1858/1, 1858/10, 1858/12, 1858/13, 1858/14, 1858/6, 1859, 2894/20, 2911/1, 2911/2, 2912, 2913, v katastrski občini 1476 ŠENTJERNEJ;

– stavbe št. 1998, 1999, 2002, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, 2010, 2012, 2016 in 4893 v katastrski občini 1476 ŠENTJERNEJ.

Vplivno območje:

– parcele 2221, 2229, 2232/1, 2232/2, 2233, 2235, 2237, 2243, 2246, 2247, 2251, 2253, 2259, 2263/1, 2609/1, 2610, 2611, 3149, 3150, 3152, 3153, 3155, 3156/1, 3158, 3159, 3164, 3178/1, 3178/2, 3180, 3181/1, 3181/2, 3181/3, 3182, 3183, 3184/1, 3184/2, 3184/3, 3185/3, 3185/4, 3185/5, 3185/6, 3186/2, 3186/3, 3186/4, 3187, 3188, 3189/2, 3189/3, 3189/4, 3189/5, 3190/2, 3190/3, 3190/4, 3190/5, 3190/6, 3191, 3192, 3193/2, 3193/3, 3193/4, 3193/5, 3193/6, 3194/2, 3194/4, 3194/5, 3194/6, 3194/7, 3195, 3197/2, 3197/3, 3197/4, 3197/5, 3197/6, 3198/2, 3198/3, 3198/4, 3198/5, 3198/6, 3206/2, 3206/3, 3206/4, 3206/5, 3210/1, 3210/2, 3212/1, 3212/2, 3212/3, 3212/4, 3216/1, 3216/10, 3216/11, 3216/12, 3216/13, 3216/3, 3216/4, 3216/7, 3216/8, 3216/9, 3222/1, 3222/2, 3228/1, 3228/2, 3229, 3230, 3232, 3233, 3235/1, 3235/2, 3236, 3237/1, 3238/1, 3240/1, 3240/2, 3241/1, 3241/2, 3241/3, 3242/3, 3245, 3248, 3249, 3250, 3251, 3252/1, 3252/2, 3254, 3255, 3257, 3263, 3264, 3266, 3268, 3269/1, 3269/2, 3270, 3271, 3275, 3276/3, 3277, 3280/1, 3281/3, 3282, 3283, 3284, 3287, 3288, 3291/3, 3291/4, 3292/2, 3292/3, 3292/4, 3295, 3296, 3298, 3300, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3306, 3307, 3309, 3310, 3311, 3312, 3313, 3314, 3316, 3317, 3318, 3319, 3320/1, 3320/2, 3321, 3322, 3323/1, 3323/2, 3323/3, 3324/1, 3324/2, 3326/1, 3326/2, 3329/1, 3330, 3331, 3333, 3334, 3337/1, 3337/2, 3338/1, 3338/2, 3341, 3346/1, 3348, 3351, 3352, 3353/1, 3353/2, 3354/1, 3355, 3356/1, 3356/2, 3357, 3358, 3359, 3360/1, 3360/2, 3362, 3364/1, 3364/2, 3366, 3367, 3368, 3369, 3370, 3371, 3372/1, 3373, 3374, 3375, 3376/1, 3376/2, 3377/2, 3377/3, 3377/4, 3378, 3379, 3380/1, 3380/2, 3381/1, 3381/2, 3382/1, 3382/2, 3383, 3384, 3385/1, 3387, 3388/1, 3390, 3392/1, 3392/2, 3393/1, 3393/2, 3393/3, 3395/2, 3395/4, 3395/5, 3395/6, 3395/7, 3395/8, 3395/9, 3396, 3397, 3398, 3399, 3400, 3401, 3402, 3403, 3404, 3407, 3408, 3410, 3412, 3414/1, 3414/2, 3417/1, 3420/1, 3420/2, 3422, 3426/1, 3426/2, 3427/1, 3429/1, 3429/2, 3429/3, 3429/4, 3431, 3432/1, 3432/2, 3432/3, 3433/1, 3433/2, 3433/3, 3434, 3436, 3438, 3440/1, 3440/2, 3441/1, 3441/2, 3442, 3443/1, 3443/2, 3443/3, 3444, 3445, 3446, 3447, 3448/1, 3448/2, 3449, 3452, 3454, 3455, 3459, 3464, 3465/1, 3465/2, 3467/1, 3467/2, 3468, 3469, 3470, 3472/1, 3472/2, 3476, 3478, 3479, 3480, 3483, 3485, 3486, 3487, 3489, 3490, 3491, 3494/1, 3494/2, 3494/3, 3497/1, 3497/2, 3498, 3499, 3507, 3508, 3509, 3511, 3514, 3515/1, 3519, 3561/1, 3561/2, 3569/1 (del), 3569/12, 3606/19 (del), 3607/10 (del), 3609/3, 3610/10, 3610/11, 3610/12, 3610/13, 3610/14, 3610/15, 3610/2, 3610/3, 3610/4, 3610/5, 3610/6, 3610/7, 3610/8, 3610/9, 3611 (del), 3612/1 (del), 3612/2 (del), 3612/3, 3987/1, 3987/2, 3988, 3989, 3990, 3991, 3992, 3993, 3994, 3996, 3997,

3998, 3999, 4000, 4001/1, 4001/2, 4002/1, 4002/2, 4004/1, 4004/2, 4005/1, 4006/1, 4006/2, 4006/3, 4007/2, 4007/3, 4007/4, 4007/5, 4008, 4009, 4010/2, 4010/3, 4011/2, 4011/3, 4011/4, 4011/5, 4012/2, 4013, 4014, 4015, 4017/1, 4018, 4019/1, 4019/2, 4020/1, 4020/2, 4021/2, 4021/3, 4021/4, 4021/5, 4021/6, 4049/1, 4049/2, 4050, 4052, 4053/1, 4053/2, 4054, 4055, 4056/2, 4056/3, 4056/4, 4056/5, 4057, 4058, 4059, 4060, 4061, 4062/1, 4062/2, 4063/1, 4063/2, 4065/1, 4065/2, 4066/1, 4066/2, 4066/3, 4066/4, 4067/1, 4067/2, 4068/1, 4070/3 (del), 4071, 4072, 4075, 4076, 4078, 4079/1, 4079/2, 4080/1, 4080/2, 4081/1, 4081/2, 4082/3, 4085, 4086, 4087, 4088, 4089, 4090, 4091/1, 4091/2, 4093, 4094, 4095, 4096, 4097, 4098/1, 4101, 4102/1, 4102/2, 4102/3, 4103, 4104, 4105, 4106, 4107, 4108, 4109, 4110, 4111, 4112, 4113, 4114/1, 4114/2, 4114/3, 4115/1, 4115/2, 4116, 4117, 4118, 4119, 4120, 4121, 4122, 4123/2, 4123/3, 4123/4, 4125, 4126, 4127, 4128, 4129, 4130, 4131, 4132, 4497 (del), 4504/10 (del), 4509/6, 4509/7, 4513, 4514, 4515 (del), 4574, 4583, 4597, 4598, 4599, 4600, 4601, 4606, 4609, 4630, 4642, 4648, 4653, 4656, 4662, 4666, 4670, 4673, 4675, v katastrski občini 1477 VRHPOLJE, parc. št. *347, *394, *436, *521, *523, 1654/6, 1654/7, 1664/1, 1664/2, 1665/4, 1665/5, 1665/6, 1667/1, 1667/2, 1667/3, 1672, 1673, 1674, 1676, 1711, 1712/1, 1713, 1714, 1715/1, 1715/2, 1716/1, 1716/2, 1717/1, 1717/2, 1717/3, 1717/4, 1717/5, 1718, 1719, 1721/2, 1721/3, 1721/4, 1722/1, 1722/2, 1723, 1725, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1741/1, 1741/2, 1742, 1744/1, 1745/2, 1746/2, 1747/2, 1748/1, 1749/3, 1750/1 (del), 1750/2, 1750/3, 1753/2, 1753/3, 1754, 1766/1 (del), 1769 (del), 1776/3 (del), 1784, 1786, 1794, 1796, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803/1, 1803/2, 1804, 1805, 1807, 1810/1, 1818, 1820/1, 1820/2, 1820/3, 1822, 1825/2, 1825/3, 1826, 1827/1, 1827/2, 1828/1, 1829, 1830, 1832/1, 1832/2, 1833, 1834, 1836/1, 1836/2, 1836/5, 1836/6, 1839/1, 1839/3, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845/1, 1845/2, 1845/3, 1849/1, 1849/2, 1849/3, 1850, 1851/1, 1851/2, 1851/3, 1851/4, 1851/5, 1851/6, 1851/7, 1853/1, 1853/2, 1853/3, 1858/11, 1858/2, 1858/3, 1858/5, 1858/8, 1858/9, 1860/1, 1860/10, 1860/12, 1860/13, 1860/14, 1860/15, 1860/16, 1860/17, 1860/18, 1860/19, 1860/2, 1860/20, 1860/21, 1860/22, 1860/25, 1860/26, 1860/27, 1860/29, 1860/3, 1860/30, 1860/31, 1860/32, 1860/33, 1860/4, 1860/5, 1860/6, 1860/7, 1860/8, 1863/1, 1863/2, 1863/3, 1863/4, 1864/1, 1864/2, 1871/20, 1871/21, 1871/24, 1871/25, 1871/26, 1871/27, 1871/28, 1871/29, 1871/30, 1871/31, 1871/32, 1871/33, 1871/34, 1871/35, 1871/36, 1871/37, 1871/38, 1871/39, 1872/1, 1872/3, 1872/4, 1873, 1877, 1879, 1880/2, 1880/3, 1881/3, 1881/5, 2894/18 (del), 2894/19, 2903/12, 2903/13, 2903/14 (del), 2903/22 (del), 2903/36 (del) in 2904/28 (del) v katastrski občini 1476 ŠENTJERNEJ.

Varstveni režim spomenika:

- ohranjanje vseh varovanih sestavin spomenika;
- ohranjanje obstoječe namembnosti in rabe prostorov ter zunanjih površin v največji možni meri ter upoštevanje novih namembnosti, vezanih na kmetijsko gospodarjenje, če te ne bodo negativno vplivale na spomenik;
- prepoved predelav arhitekture spomenika v celoti ali njegovih delov;
- prepoved predelav, poškodovanja ali uničevanja objektov in grajenih struktur;
- prepoved postavljanja ali gradnje začasnih ali trajnih objektov, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci oglasov, razen kadar so ti potrebni za uporabo, delovanje, ohranjanje in predstavitev spomenika ter v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- prepoved sajenja neavtohtonih drevesnih vrst, razen zamenjave zdajšnjih primerkov;
- redno in strokovno spremljanje stanja, ki ga opravlja zavod;
- dovoljeni so posegi, ki upoštevajo predhodno pripravljen konservatorski načrt in trajno ohranjajo varovane sestavine.

Varstveni režim vplivnega območja:

- ohranjanje prostorskega konteksta in celovitosti spomenika;
- ohranjanje značilne krajinske in poselitvene tipologije;
- raba in posegi, vključno z novogradnjami, morajo biti podrejeni ohranjanju tradicionalne rabe in podobe kulturne krajine ter kvalitetnih pogledov na spomenik;
- prepoved povzročanja hrupa, ki bi lahko negativno vplival na življenje redovne skupnosti in ni vezan na običajno obdelavo in vzdrževanje kmetijskih ter gozdnih površin;

- prepoved postavljanja oglasnih panojev ter drugih naprav in ureditev, ki niso v skladu s krajinsko in poselitveno tipologijo;
- prepoved golosekov v gozdu;
- dopustno je postavljanje energetskih in komunikacijskih vodov, označevalnih in pojasnjevalnih tabel, če ne krnijo pogledov na spomenik ter so v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- umeščanje sistemov sončne energije je možno le v sklopu stavb zunaj izpostavljenih pogledov iz spomenika.

Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja v vplivnem območju:

Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja velja na vseh parcelah vplivnega območja.

Zahteve glede javne dostopnosti spomenika:

Spomenik je dostopen javnosti v obsegu in na način, kot ga določajo redovna pravila kartuzijanov. Javnosti je dostopen del stare kartuzije, kjer stoji stara redovna cerkev z zakristijo. Lastnik, posestnik ali upravljavec omogoči predstavitev spomenika z uporabo sodobnih tehnologij.

Določitev meje:

Meji spomenika in njegovega vplivnega območja, če je to določeno, sta določeni na digitalnem katastrskem načrtu, datoteka z dne 23. 1. 2026.